



**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Edyta Bielak-Jomaa

Warszawa, dnia 14 lipca 2015 r.

DOLiS-035-2342/15

**Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Sejmu
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 4/6/8
00 – 902 Warszawa**

WYSTĄPIENIE

na podstawie art. 19 a ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182, z późn. zm.) – zgodnie z którym Generalny Inspektor może występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo o wydanie bądź zmianę aktów prawnych w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych – zwracam się do Pani Marszałek o zainicjowanie w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej prac ustawodawczych zmierzających do znowelizowania art. 71 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2014 r. poz. 1075, z późn. zm.) w celu zapewnienia jego zgodności z przepisami o ochronie danych osobowych.

W pierwszej kolejności podnieść należy, iż Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych nie neguje doniosłej roli Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwanego dalej „IPN”, jako instytucji powołanej do zbierania, opracowywania i ujawniania, wytworzonych w latach 1944–1990, dokumentów organów bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2014 r. poz. 1075, z późn. zm.), powoływanej dalej z zastosowaniem skrótu „ustawa o IPN”,

oraz dokumentów organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich dotyczących zbrodni popełnionych w latach 1939–1990 na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innej narodowości.

Ta – jednoznacznie pozytywna – ocena działalności IPN pozostaje wszakże bez wpływu na konstatację, iż obowiązująca ustawa o IPN jest – w zakresie art. 71 – niezgodna z przepisami o ochronie danych osobowych. Przewidziane w – kwestionowanym przez organ do spraw ochrony danych osobowych – art. 71 ustawy o IPN całkowite wyłączenie stosowania wobec IPN przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182, z późn. zm.) nie tylko stanowi ewenement w polskim porządku prawnym, lecz jest także sprzeczne z – wiążącymi Rzeczpospolitą Polską – przepisami prawa europejskiego. Co więcej – podobnego wyłączenia nie stosują inne państwa należące do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w tym również te spośród nich, które w swoich krajowych porządkach prawnych przewidują istnienie specjalnych instytucji powołanych do zbierania, opracowywania i ujawniania dokumentów służb specjalnych wytworzonych w okresie trwania ustroju totalitarnego. Tytułem przykładu wskazać można Republikę Federalną Niemiec, gdzie w sposób szczególny uregulowano przetwarzanie danych przez Pełnomocnika Federalnego do spraw Materiałów Państwowej Służby Bezpieczeństwa byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej (tzw. Instytut Gaucka), nie wyłączając go jednakże spod regulacji niemieckiej federalnej ustawy o ochronie danych osobowych.

Zauważyć wypada, iż ochrona danych osobowych znajduje obecnie silne oparcie w przepisach prawa pierwotnego Unii Europejskiej, a prawo do ochrony danych osobowych jest statuowane zarówno w art. 8 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej załączonej do *Traktatu z Lizbony zmieniającego Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, sporządzonego w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r.* (Dz. U. z 2009 r. Nr 203, poz. 1569), jak i art. 16 ust. 1 *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2, z późn. zm.). W świetle zaś art. 51 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawo to stanowi jedno z gwarantowanych praw osobistych.

Tym samym obowiązujący art. 71 ustawy o IPN jest – w ocenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych – niezgodny tak z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, jak i traktatami europejskimi. Przyjęta w nim koncepcja zupełnego wyeliminowania stosowania wobec IPN przepisów ustawy o ochronie danych osobowych rodzić może zarzut instytucji europejskich, że Rzeczpospolita Polska – wbrew istniejącemu obowiązkowi – nie spełnia europejskich wymagań w zakresie ochrony danych osobowych.

Trzeba też w tym miejscu przypomnieć, iż *dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych*

(Dz. Urz. WE L 281 z 23.11.1995, str. 31, z późn. zm.), której implementację stanowi ustawa o ochronie danych osobowych, przewiduje jedynie możliwość ograniczenia – w określonych sytuacjach – stosowania jej postanowień, lecz nie zezwala na całkowite wyłączenie ich stosowania.

Nie można także pominąć, iż aktualny kształt art. 71 ustawy o IPN oznacza negację, wynikającej z prawa europejskiego konieczności zapewnienia kontroli niezależnego organu (niezależnych organów) nad przestrzeganiem zasad przetwarzania danych osobowych (art. 8 ust. 3 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 16 ust. 2 zdanie drugie *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* oraz art. 28 ust. 1 *dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych*).

Jeśli dodać do tego jeszcze, że krytykowany przepis ustawy o IPN skutkuje niestosowaniem w działalności IPN – zawartych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024) – unormowań dotyczących zabezpieczeń technicznych zbiorów danych osobowych, zaś ustawa o IPN nie ustanawia własnych regulacji odnoszących się do zabezpieczeń zbiorów danych osobowych przetwarzanych przez IPN (zagadnienie to zostało jedynie zasygnalizowane w art. 29 ustawy o IPN, w którym zadeklarowano, iż w zakresie działalności archiwalnej IPN m.in. zabezpiecza zgromadzoną dokumentację, brak jest jednak przepisów precyzujących sposób dokonywania tego zabezpieczenia), to wadliwość art. 71 ustawy o IPN i jego niezgodność z polskim porządkiem prawnym i przepisami prawa europejskiego jawi się – w opinii organu do spraw ochrony danych osobowych – jako bezsporna.

W świetle powyższych rozważań Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych widzi pilną potrzebę znowelizowania art. 71 ustawy o IPN w celu zapewnienia jego zgodności z europejskimi oraz polskimi przepisami o ochronie danych osobowych i dlatego występuje do Pani Marszałek o zainicjowanie w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej prac ustawodawczych w tej kwestii.

Nadmieniam, że – stosownie do dyspozycji art. 19 a ust. 3 ustawy o ochronie danych osobowych – podmiot, do którego zostało skierowane wystąpienie lub wnioski, o których mowa w ust. 1 i 2 tego przepisu ustawy o ochronie danych osobowych, jest obowiązany ustosunkować się do tego wystąpienia lub wniosku na piśmie **w terminie 30 dni** od daty jego otrzymania.

Informuję także, iż treść niniejszego wystąpienia wraz z udzieloną odpowiedzią zostanie opublikowana na stronie internetowej Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.